

PARAULA I VIDA

La llibertat religiosa i la pau

Amb l'inici de l'any civil, el dia 1 de gener, en la festa de Santa Maria Mare de Déu, l'Església catòlica celebra la Jornada per la Pau, com indicant que aquesta ha de ser l'objectiu de tots els esforços que es facin al llarg de tot l'any. Pau VI instituí aquesta diada amb el fi de «dedicar als propòsits i als pensaments de pau una celebració especial el primer dia de l'any civil», tal com afirmà en el seu missatge de l'any 1968. I, abans que res, demana que els creients preguin per la pau, demanin aquest do al «Déu de la pau» i es comprometin a construir un món de pau.

Desitjo subratllar dues iniciatives vinculades a aquesta data. La primera és que el Papa publica cada any un missatge, que és àmpliament divulgat i que és lliurat als caps d'Estat i als dirigents dels diversos governs. Aquests missatges són d'una gran riquesa i constitueixen una veritable actualització de la doctrina social de l'Església amb relació als problemes de la pau.

La declaració sobre la llibertat religiosa *Dignitatis humanae* fou un dels documents aprovats pel Concili Vaticà II

La segona iniciativa és que l'1 de gener i la Jornada per la Pau és com el dia propi d'una institució nascuda del Concili Vaticà II i conduïda per seglars, que està constituïda a quasi totes les diòcesis del món, i per descomptat també a la nostra. Em refereixo a les comissions anomenades de Justícia i Pau, que són com l'organisme de l'Església encarregat del foment dels drets humans, un aspecte de la missió de l'Església la importància de la qual no s'amaga a qualsevol observador de la realitat social actual.

La Jornada Mundial per la Pau, enguany, es convoca amb el lema «La llibertat religiosa, camí per a la pau». Aquest lema vincula la llibertat religiosa i la causa de la pau i subratlla que el respecte a la llibertat religiosa és el camí per assolir el desitjable i desitjat bé de la pau.

La Declaració Universal dels Drets Humans estableix un elenc de drets fonamentals entre els quals hi ha el dret a la llibertat religiosa, en els termes amb què ho fa l'article 18 de la mateixa Declaració. Aquest dret no es refereix tan sols al culte i a les creences personals en públic o en privat, sol o associat amb altres persones. Inclou també l'exercici creatiu de la fe i la vida religiosa, la seva manifestació pública i la seva difusió.

Es tracta, doncs, d'un dret que l'Estat ha de tutelar. També en aquest cas la respectiva autonomia entre Església i Estat, que el Concili Vaticà II sancionà, en especial a la constitució pastoral *Gaudium et Spes*, no és desitjable que dugui a la mútua ignorància entre ambdues instàncies.

És molt necessari distingir entre el que és la *laïcitat de l'Estat* i el que és *una societat laica*. No es pot ignorar que la laïcitat de l'Estat està al servei d'una societat plural en l'àmbit religiós. Al contrari, una societat laica implicaria la negació del fet religiós o, almenys, del dret de viure la fe en les seves dimensions públiques, el que fóra precisament quelcom contrari a la laïcitat de l'Estat.

L'Església no pot pretendre imposar a d'altres la seva pròpia veritat. La rellevància social i pública de la fe cristiana ha d'evitar una pretensió d'hegemonia cultural, que es donaria si no es reconegués que la veritat es proposa i no s'imposa. Però això no significa que l'Església no hagi d'oferir-la a la societat, amb tot el que significa realitzar *l'anunci de l'Evangeli*.

La societat és, es vulgui o no, un lloc de convergència de múltiples influències que actuen en els ciutadans. I tot això ha de cabre en l'actualització d'un Estat respectuós amb la llibertat religiosa i, per això mateix, constructor i promotor de la pau.

† **Lluís Martínez Sistach**
Cardenal arquebisbe de Barcelona

Vetlla de la Immaculada dels joves de Barcelona, Sant Feliu i Terrassa

El passat 7 de novembre, sota el lema «Com Maria fermes en la fe», més de 500 joves dels bisbats de la província eclesiàstica de Barcelona s'aplegaren a la Basílica de la Mare de Déu de la Mercè per celebrar la Vetlla Jove de la Immaculada. Van voler participar d'aquesta Vetlla Jove, el cardenal de Barcelona, Dr. Lluís Martínez Sistach, el bisbe de Sant Feliu, Mons. Agustí Cortés i el bisbe auxiliar de Terrassa, Mons. Salvador Cristau. Els joves van reflexionar tres moments trets de tres fragments del missatge del papa Benet XVI amb motiu de la propera Jornada Mundial de la Joventut. Tres fragments fonamentats en tres paraules: Arrelats, fermes i edificats. Després de l'homília es va fer un silenci, que donà entrada al moment final de la Vetlla de pregària als peus de la Mare de Déu per les dificultats que viuen els joves d'avui. Resat el Magníficat, la Vetlla va finalitzar tot compartint a la plaça de la Mercè un vi amb galetes.

GLOSSA

Els regals que em vaig trobant

Una mestra d'educació primària va escriure la seva carta als Reis Mags d'Orient. Deia així: «... Quan us escric la carta, sempre demano coses per a la família, per als amics, per a la gent que no conec tant..., però avui no demanaré res; avui només us vull agrair allò que em vaig trobant, regals tan valuosos com l'or, l'encens i la mirra. La qualitat humana en els companys del claustre i en el personal no docent de l'escola. La delicadesa de tracte i estimació dels mestres envers els alumnes de la classe; tant, que els fa sentir-se estimats. La creativitat que es veu pels passadissos i que fomenten els professors, tot ajudant els alumnes a cercar referents per anar creant el seu estil i manera de ser i fer pròpies. La constància i professionalitat de l'equip d'educadors, que posen l'accent en les actituds, l'única manera d'arribar a les aptituds. La vocació i dedicació de l'equip docent, que no passen desapercebudes pels pares i les mares. La feina ben feta, sovint secreta, que fa la nostra escola amb les entrevistes amb els pares, els informes que poden ajudar l'alumne a valorar la feina, els àlbums i els quaderns que recullen tot el que s'ha anat treballant a classe, les sortides, les colònies... El treball en equip, que fomenta l'harmonia

entre alumnes i professors i ganes d'encetar projectes nous. L'abocament a la innovació tecnològica, que ha estat un esforç de tots, que no ha menystingut les relacions personals humanitzadores, tot esdevenint una ajuda per a la nostra tasca. La disponibilitat per anar a veure els alumnes seriosament malalts a casa seva, per ajudar-los a no deslligar-se de l'escola i la posterior acollida i acompanyament. El rigor, la puntualitat i el bon fer del personal d'administració i serveis que, malgrat la seva discreció, són imprescindibles per al bon funcionament del nostre gran engranatge. L'energia i la paciència de les persones que lideren persones i projectes. Tot el que fem per donar a conèixer qui és Jesús, de qui celebrem el naixement aquests dies, i el seu missatge d'amor i servei.»

Valorar tots els regals que es posen al nostre abast. Restar atents a tot el que rebem de la bondat de Déu. Descobrir el testimoni del seu amor en les persones amb què compartim la ruta diària, la seva presència en les situacions. «L'alegria que tingueren en veure l'estrella va ser immensa» (Mt 2,10). Com la que podem tenir nosaltres. I, si compartim l'alegria amb els companys de camí, encara més gran!

Enric Puig Jofra, SJ

ANY MARAGALL

Fi d'any

El sol se pon emboirat i tot lo món vermelleja en la boira que fumeja mor purpúria la ciutat. Darrera d'un vel daurat la muntanya es transfigura: sembla apariència pura, sembla tota fantasia: aixís, en la llunyania esfumant-se capvespral, de real tota ideal va tornant la vida mia.

(«El pas de l'any». Barcelona, 29/12/1909)

DIUMENGE II DESPRÉS DE NADAL

► Lectura del llibre de Jesús, fill de Sira (Sir 24,1-2.8-12)

La saviesa, s'elogia ella mateixa, es gloria enmig del seu poble, parla en la reunió del poble de l'Altíssim, es gloria davant dels seus estols, dient:

«El Senyor de l'univers em donà una ordre, el qui em va crear i m'assenyala on plantarà la meua tenda em digué: "Acampa entre els fills de Jacob, fes d'Israel la teva heretat". M'ha creat abans del temps, des del principi, i mai més no deixaré d'existir.

Li dono culte davant d'ell al temple sant. Així m'he establert a Sió, m'ha fet trobar repòs a la ciutat que ell i jo estimem, exerceixo el meu poder a Jerusalem. He tret brotada en un poble ple de glòria, en la possessió del Senyor, en la seva heretat.»

► Salm responsorial (147)

R. *El qui és la paraula es va fer home i plantà entre nosaltres el seu tabernacle.*

Glorifica el Senyor, Jerusalem, / Sió, canta lloances al teu Déu, / que assegura les teves portes / i beneeix dintre teu els teus fills. R.

Manté la pau al teu territori / i et sacia amb la flor del blat. / Envia ordres a la terra / i la seva paraula corre de pressa, no es detura. R. Anuncia les seves paraules als fills de Jacob, / als fills d'Israel els seus decrets i decisions. / No ha obrat així amb cap altre poble, / no els ha fet conèixer les seves decisions. R.

► Lectura de la carta de sant Pau als cristians d'Efes (Ef 1,3-6.15-18)

Beneït sigui el Déu i Pare de nostre Senyor Jesucrist, que ens ha beneït en Crist amb tota mena de benediccions espirituals dalt del cel; ens elegí en ell abans de crear el món, perquè fóssim sants, irreprochables als seus ulls. Per amor ens destinà a ser fills seus per Jesucrist, segons la seva benèvola decisió, que dóna lloança a la grandesa dels favors que ens ha concedit en el seu Estimat.

Per això, ara que he sentit parlar de la fe que teniu en Jesús, el Senyor, i del vostre amor per tots els fidels, jo no em canso de donar gràcies per vosaltres, i us recordo en les meves pregàries, demanant al Déu de nostre Senyor Jesucrist, el Pare gloriós, que us concedeixi els dons espirituals d'una comprensió profunda i de la seva revelació, perquè conegueu de veritat qui és ell: demanant-li també que il·lumini la mirada interior del vostre cor, perquè conegueu a quina esperança ens ha cridat, quines riqueses de glòria us té reservades, l'heretat que ell us dóna entre els sants.

► Lectura de l'evangeli segons sant Joan (Jn 1,1-18)

Al principi ja existia el qui és la Paraula. La Paraula era amb Déu i la Paraula era Déu. Era, doncs, amb Déu al principi. Per ell tot ha vingut a l'existència, i res del que ha vingut a existir no hi ha vingut sense ell. Tenia en ell la Vida, i la Vida era la Llum dels homes. La Llum resplendeix en la foscor, però la foscor no ha pogut ofegar-la. Déu envià un home que es deia Joan. Era un testimoni; vingué a donar testimoni de la Llum, perquè per ell tothom arribés a la fe. Ell mateix no era la Llum; venia només a donar-ne testimoni. Existia el qui és la Llum veritable, la que, en venir al món, il·lumina tots els homes. Era present al món, al món que li deu l'existència, però el món no l'ha reconegut. Ha vingut a casa seva, i els seus no l'han acollit. Però a tots els qui l'han rebut, als qui creuen en el seu nom, els concedeix poder ser fills de Déu. No són nascuts per descendència de sang, ni per voler d'un pare o pel voler humà, sinó de Déu mateix. El qui és la Paraula es va fer home i plantà entre nosaltres el seu tabernacle, i hem contemplat la seva glòria, que li pertoca com a Fill únic del Pare ple de gràcia i de veritat.

► Lectura del libro del Eclesiástico (Eclo 24,1-4.12-16)

La sabiduría hace su propio elogio, se gloria en medio de su pueblo. Abre la boca en la asamblea del Altísimo y se gloria delante de sus Potestades. En medio de su pueblo será ensalzada y admirada en la congregación plena de los santos; recibirá alabanzas de la muchedumbre de los escogidos y será bendita entre los benditos. Entonces el Creador del universo me ordenó, el Creador estableció mi morada: habita en Jacob, sea Israel tu heredad. Desde el principio, antes de los siglos, me creó, y no cesaré jamás. En la santa morada, en su presencia ofrecí culto y en Sión me establecí; en la ciudad escogida me hizo descansar, en Jerusalén reside mi poder. Eché raíces en un pueblo glorioso, en la porción del Señor, en su heredad.

► Salmo responsorial (147)

R. *La Palabra se hizo carne y acampó entre nosotros.*

Glorifica al Señor, Jerusalén, / Alaba a tu Dios, Sión: / Que ha reforzado los cerrojos de tus puertas, / y ha bendecido a tus hijos dentro de ti. R.

Ha puesto paz en tus fronteras, / te sacia con la flor de harina; / él envía su mensaje a la tierra, / y su palabra corre veloz. R.

Anuncia su palabra a Jacob, / sus decretos y mandatos a Israel; / con ninguna nación obró así, / ni les dio a conocer sus mandatos. R.

► Lectura de la carta del apóstol san Pablo a los Efesios (Ef 1,3-6.15-18)

Bendito sea Dios, Padre de nuestro Señor Jesucristo, que nos ha bendecido en la persona de Cristo con toda clase de bienes espirituales y celestiales. Él nos eligió en la persona de Cristo, antes de crear el mundo, para que fuésemos santos e irreprochables ante él por el amor. Él nos ha destinado en la persona de Cristo, por pura iniciativa suya, a ser sus hijos, para que la gloria de su gracia, que tan generosamente nos ha concedido en su querido Hijo, redunde en alabanza suya.

Por esto yo, que he oído hablar de vuestra fe en el Señor Jesús y de vuestro amor a todos los santos, no ceso de dar gracias por vosotros, recordándoos en mi oración, a fin de que el Dios de nuestro Señor Jesucristo, el Padre de la gloria, os dé espíritu de sabiduría y revelación para conocerlo. Ilumine los ojos de vuestro corazón, para que comprendáis cuál es la esperanza a la que os llama, cuál la riqueza de gloria que da en herencia a los santos.

► Lectura del Santo Evangelio según san Juan (Jn 1,1-18)

En el principio ya existía la Palabra, y la Palabra estaba junto a Dios, y la Palabra era Dios. La Palabra en el principio estaba junto a Dios. Por medio de la Palabra se hizo todo, y sin ella no se hizo nada de lo que se ha hecho. En la Palabra había vida, y la vida era la luz de los hombres. La luz brilla en la tiniebla, y la tiniebla no la recibió. Surgió un hombre enviado por Dios, que se llamaba Juan: este venía como testigo, para dar testimonio de la luz, para que por él todos vinieran a la fe. No era él la luz, sino testigo de la luz. La Palabra era la luz verdadera, que alumbraba a todo hombre. Al mundo vino y en el mundo estaba; el mundo se hizo por medio de ella, y el mundo no la conoció. Vino a su casa, y los suyos no la recibieron. Pero a cuantos la recibieron, les da poder para ser hijos de Dios, si creen en su nombre. Estos no han nacido de sangre, ni de amor carnal, ni de amor humano, sino de Dios. Y la Palabra se hizo carne, y acampó entre nosotros, y hemos contemplado su gloria: gloria propia del Hijo único del Padre, lleno de gracia y de verdad.

Naixement del Salvador.
Tríptic del Mestre d'Àvila.
Museu Lázaro Galdiano (Madrid)

LECTURES DE LA MISSA DIÀRIA

□ **Dilluns** (litúrgia hores: 2a setm.): 1Jn 2,29-3,6 / SI 97 / Jn 1,29-34 □ **dimarts**: 1Jn 3, 7-10 / SI 97 / Jn 1,35-42 □ **dimercres**: 1Jn 3,11-21 / SI 99 / Jn 1,43-51 □ **dijous**, Epifania del Senyor: Is 60,1-6 / SI 71 / Ef 3,2-3a.5-6 / Mt 2,1-12 □ **divendres**: 1Jn 3,22-4,6 / SI 2 / Mt 4,12-17.23-25 □ **dissabte**: 1Jn 4,7-10 / SI 71 / Mc 6,34-44 □ **diumenge** vinent, Baptisme del Senyor (lit. hores: 3a setm.): Is 42,1-4.6-7 / SI 28 / Ac 10,34-38 / Mt 3,13-17.

El món antic tenia molt present l'experiència de la foscor. Depenia pràcticament del tot de les fonts naturals de llum. El sol marcava el ritme, i l'alternança de claror i fosca, de dia i nit, regulava l'horari de la vida humana. Les tenebres de la nit tan sols es podien esmorteir una mica gràcies al foc. La nostra civilització moderna té una relació ben diferent amb la llum: el control de l'electricitat i d'altres energies permet disposar de llum artificial en tot moment. En general, la foscor no provoca cap mena de por, perquè desapareix només de tocar un interruptor.

Actualment, la dificultat més aviat és que vivim enlluernats, amb un ex-

cés de llum. Per exemple, se sap que la contaminació lumínica, sobretot a les gran ciutats, impedeix de contemplar la bellesa del cel en la nit. Igualment, en un sentit figurat, ens enlluernen tota mena d'atractius publicitaris que ens prometen una felicitat fàcil.

Els evangelis associen el naixement de Jesús amb imatges de llum. L'estel brilla en el cel per guiar els savis que vénen d'Orient. Jesús mateix és presentat com la llum veritable que ve a il·luminar la humanitat, i que res no pot apagar. En l'ambient d'aquell temps, dominat per la foscor física i la incertesa espiritual, els primers cristians van veure en Jesús el qui finalment podia

esvaïr les tenebres del cor humà, el qui portava la veritat plena i permetia de veure el present i el futur amb claredat, sense temor.

En un món com el nostre, marcat per tantes llums artificials i per tantes propostes engegadores que impedeixen una visió adequada de la realitat, posar la mirada en Jesús, el Fill de Déu fet home, pot retornar als cors la capacitat de veure-hi clar. Jesús il·lumina la mirada interior de les persones que es deixen guiar per ell i permet distingir el bé i trobar el camí que porta a una felicitat autèntica i duradora.

DIÀLEGS SOBRE LA FE

Creure en Déu va contra el progrés?

Oriol: —Mare, dius que la fe estimula el pensament, però, estimula també el progrés de la humanitat?

Gràcia: —Depèn de quin progrés parlis. —Hi ha més d'un progrés?

—Hi ha el progrés científic, però també el progrés social dels pobles. Hi ha el progrés tecnològic, però també hi ha el progrés moral.

—No van sempre lligats?

—No sempre. Hi ha pobles molt avançats tecnològicament, però amb moltes mancances socials. Hi ha pobles que tenen costums molt nobles, però estan molt atrofiats tecnològicament. La fe, en la mesura que és anhel d'infinít, és motor de progrés, perquè és força que fa transcendir.

—Transcendir?

—Transcendir és anar més enllà, traspasar fronteres, superar barreres, conèixer nous mons. Transcendir

és no conformar-se amb el que s'és o amb el que es té.

—Quin és el motor del progrés científic?

—La raó és el gran motor del progrés científic i tecnològic, però també la imaginació, la passió, la tenacitat, la confiança en les pròpies facultats.

—I la fe, quin paper hi té?

—La fe no serveix per construir rentadores, ni cotxes, ni microones, ni mòbils, ni depuradores. No és un saber tècnic. La fe és motor, desig de Bé, de Bellesa, de Veritat, d'Unitat, és l'anhel que mou el científic.

—Però, en què contribueix al progrés?

—Sense fe, no hi ha progrés. Si no creiem en les facultats racionals, en els projectes que esbossem, mai no es fan realitat.

Francesc Torralba

(Ah sí? Com parlar de Déu als infants, Editorial Claret)

DÉU NO TÉ POR

Parlar al cor de les persones

Avui hi ha nous problemes per al cristià, però també grans oportunitats, especialment les de viure l'Evangeli d'una manera personal, profunda, convençuda. I això no és pas poca cosa.

Com comunicar avui la fe? Com donar testimoni de Jesús i del seu Evangeli? Si la comunicació de l'Evangeli ha de tenir primàcia en la vida de les nostres comunitats i institucions, cal que ho fem mirant allò que feien les primeres generacions cristianes.

Com a l'Evangeli de Joan, al capítol primer: els dos deixebles interrogaren Jesús, Andreu trobà el seu germà, Simó Pere, i li parlà de Jesús; després Jesús trobà Felip, però d'aquest parlà del *rabí* a Natanael, que finalment trobà Jesús. En la comunicació de l'Evangeli hi ha una mediació personal que no es pot passar per alt.

Per això, la humanitat del cristià és decisiva: és el que jo veig, les seves paraules, la seva vida, la seva actitud... Tot és important per a la comunicació de l'Evangeli, però la trobada personal és decisiva.

Per això cal tenir la simplicitat de ser personals: no cal saber-ho tot, utilitzar mètodes específics, sinó ésser humans i autèntics. El veritable problema és comunicar l'Evangeli al cor dels homes i les dones que viuen aventures inèdites i que estan immersos en un món que canvia.

El problema és parlar al cor, més encara: fer ressorgir el cor amb la Paraula de Déu, perquè la Paraula de Déu parla al cor. És el cor com a centre de l'home segons la visió bíblica. En realitat, allà on ressorgeix el cor, l'home i la dona esdevenen lliures.

El gran problema de cadascun de nosaltres és ésser homes i dones comunicadors de l'Evangeli. No amagar la nostra por darrere raonaments, obres, saviesa, protagonisme o institucions. Viure en un clima comunicatiu de l'Evangeli: aquest és el punt per a cadascun de nosaltres i per a les nostres comunitats.

Andrea Riccardi

(Déu no té por, Publicacions de l'Abadia de Montserrat)

SANTORAL

2. ✝ Diumenge II després de Nadal. Sant Basili el Gran (330-379), bisbe de Cesarea de la Capadòcia, i sant Gregori Nacianzè (330-390), bisbe de Constantinoble, doctors de l'Església; Mare de Déu, Auxili dels cristians; commemoració de la vinguda de la mare de Déu a Saragossa; sant Macari, abat; sant Isidor d'Antioquia, bisbe i mr.; sant Adelard (753-826), abat, cosí de Carlemany; santa Emma, vg.

3. Dilluns. Sant Anter, papa (grec, 235-236) i mr.; santa Genoveva (s. v), vg., patrona de París; sant Fulgenci, bisbe (agustinà); sant Daniel, mr.; sant Atanasi (o Tanari), mr.; sant Josep-Maria Thomasi, prev. teatí, cardenal; beat Alan de Solminià, bisbe; beat Ciríac-Elies de Chavara, prev. carmelità.

4. Dimarts. Sant Rigobert, bisbe; sant Odiló, abat de Cluny (†1048); santa Isabel-Ana Seton, rel. paüla, dels Estats Units; bea-

ta Àngela de Foligno, rel. terciària franciscana; santa Genoveva Torres, vg.

5. Dimecres. Sant Telèsfor, papa (grec, 125-136) i mr.; sant Simeó Estilita (388-459), monjo siríac; santa Emilià, vg.; sant Joan-Nepomucè Newman, bisbe (redemptorista); beat Dídac-Josep de Cadis, prev. caputxi; sant Carles de Sant Andreu, rel. passionista.

6. ✝ Dijous. Epifania del Senyor. Diada dels sants Reis o mags d'Orient: Melcior, Gaspar i Baltasar, i també Adoració (dels Reis, o Dora); sant Melani, bisbe; sant Nilamó; santa Macra, vg. i mr.

7. Divendres. Sant Ramon de Penyafort (†1275), prev. dominicà, del Penedès, patró dels juristes i canonistes. Sant Julià de Toledo, bisbe; santa Virgínia, mr.; sant Crispí, bisbe; sant Tell, abat.

8. Dissabte. Sant Apol·linar, bisbe; sant Severí, abat; santa Gúdula (†712), vg., a Brussel·les; sant Pere Tomàs, bisbe (carmelità).

QUERIDOS ABUELOS

Saber envejecer

Como nos enseñan las historias y las leyendas, los mayores son los transmisores de las tradiciones, los guardianes de los valores ancestrales, el eslabón que une a las generaciones. La vejez, en suma, aporta la inmortalidad de la continuidad generacional, la única que razonablemente se puede ofrecer en esta tierra.

Hombres y mujeres debemos hacer que la última etapa de la vida sea una experiencia de sabiduría, benevolencia, tolerancia, participación y creatividad. Hagamos que sea realidad el refrán que dice: «Una abuela es una maravillosa madre con un montón de práctica. Un abuelo es viejo por fuera y joven por dentro.»

En mi libro he colocado dos lemas como inspiradores de mis reflexiones. El primero es de la madre Teresa de Calcuta, de 87 años cuando falleció, fundadora de las Misioneras de la Caridad y Premio Nobel de la Paz en 1979, de la que he escogido esta frase: «La soledad causa más muertes que cualquier enfermedad». El segundo lema es de otra mujer, Rita Levi-Montalcini, de 99 años, neuróloga y senadora vitalicia de Italia, premio Nobel de Medicina en 1986, que ha declarado lo siguiente: «¿Jubilarme? ¡Jamás! La jubilación destruye cerebros. El cuerpo se arruga, es inevitable, pero no el cerebro. Y el mío pronto cumplirá un siglo».

Tenemos que ser conscientes de que hoy una vida larga ya no es privilegio de unos pocos sino el destino de la mayoría. El desafío está en saber envejecer, queridos abuelos.

Dr. Paulino Castells

(Queridos abuelos, Ediciones Ceac. Estimats avis, Ed. Columna)

ENTREVISTA

Victòria Guinduláin

La inserció de la dona

Iniciatives de Solidaritat i Promoció va néixer per millorar la cohesió social al barri del Raval de Barcelona a través de programes socioeducatius que porten a terme voluntaris. Compten amb dos centres d'activitats oberts a persones de qualsevol origen, cultura o religió: Braval, per a nois; i Terral, per a noies. Fundat l'any 2002, Terral s'adreça a nenes i dones del barri, especialment les que corren el risc d'exclusió social, i facilita un àmbit de convivència i diàleg que afavoreix l'autonomia personal. La Victòria Guinduláin n'és la directora (www.terral.cat / 933 175 521).

Amb quin objectiu obre la porta cada dia Terral?

Des de primera hora del matí fins a darrera hora de la tarda, Terral obre les portes a tota dona que visqui al Raval. L'objectiu és fomentar la millora personal i proporcionar una preparació bàsica que faciliti la inserció laboral i l'adaptació social de nenes, joves i dones en un ambient de llibertat, confiança i diàleg.

A través de quins programes ajudeu nenes i dones?

Per a les nenes s'ofereix —a través d'un sistema tutorial individual (1@1)— un seguiment acadèmic i el suport necessari per millorar en els seus estudis fins a superar l'ESO i el Batxillerat. Es treballa comptant amb la col·laboració dels pares i en contacte amb l'escola. Es fomenten també els hàbits que ajuden al desenvolupament i a la maduració personals i els valors de la convivència. Per a les dones —algunes, mares d'aquestes nenes— oferim programes de capacitació laboral, llengua bàsica —català i castellà—, informàtica, cuina, gestió de la llar, taller de moda... Els programes promouen la cohesió educativa, social i cultural de les novvingudes, respectant i valorant alhora les diferents aportacions de cada participant.

Quina formació oferiu a les dones que formen l'equip?

Pràcticament, tot el projecte el duen a terme les voluntàries. Per assolir els objectius és imprescindible, doncs, la seva promoció i formació. Un cop al mes fem la reunió del TOM (Transmissió d'Objectius Mensuals), on es comuniquen les fites imminents a tenir en compte, a més d'exposar les experiències i dificultats. I cada trimestre fem una jornada de formació. Una voluntària ha de tenir una bona formació humana i intel·lectual, generositat, el desig de lliurar-se als altres sense esperar res a canvi i saber treballar en equip.

Òscar Bardají i Martín

AGENDA

ACTES I CONFERÈNCIES

Missa en memòria de Rosa Deulofeu. El proper divendres 7 de gener, a les 19 h, a la parròquia de Sant Agustí (pl. Sant Agustí 2) se celebrarà una Eucaristia en memòria de la que fou delegada de Joventut de la nostra Arxidiòcesi.

BREUS

Parròquia Mare de Déu dels Desemparats (La Torrassa, L'Hospitalet). El cardenal Lluís Martínez Sistach presidí la Missa el diumenge 28 de novembre, acompanyat del rector, Mn. Valentí Balaguer, i altres concelebrants amb motiu del 75 aniversari de la fundació de la parròquia. A l'ofertori es van esmentar les múltiples activitats d'aquesta comunitat cristiana, tant a la parròquia, com a les escoles parroquials per a nois i noies, al Centre Moral Recreatiu Sant Jaume Apòstol, a l'Agrupament Escolta Canigó, a la Residència d'Avís la Torrassa, al Centre catequètic les Branques i a l'Auditori la Torrassa. És de destacar la gran tasca feta a favor dels immigrants, abans arribats del sud d'Espanya, ara sobre tot de Sud-amèrica.

Vers la beatificació de la religiosa Anna M. Janer. El Papa Benet XVI aprovà el passat 10 de desembre el decret de miracle per a la beatificació de la Serventa de Déu Anna M. Janer Anglarill, fundadora de l'Institut de Germanes de la Sagrada Família d'Urgell. L'aprovació d'aquest miracle obre les portes a la prope-

Una crida amb vista a la Jornada Mundial de la Joventut

L'agost de 2011 se celebrarà la Jornada Mundial de la Joventut (JMJ) a Madrid. Els dies previs a aquesta jornada, dins dels DED (Dies previs en les diòcesis), l'Arquebisbat de Barcelona acollirà joves d'arreu del món, que de camí cap a Madrid volen conèixer la nostra Església. Per aquest motiu, l'Arquebisbat s'ha convertit en diòcesi d'acollida prèvia.

Durant tres dies, del 12 d'agost al matí i al 15 d'agost al matí, acollirem 15.000 joves de tot el món (Alemanya, França, Canadà, Austràlia, Itàlia, Uruguai...), tots ells amb el desig de gaudir de la nostra terra i passar uns dies amb nosaltres.

T'animem que no et quedis fora. Durant aquells dies, acull joves a casa teva amb una bonica experiència d'intercanvi de fe i cultura; ofereix-te voluntari per a l'organització prèvia d'aquells dies; fes-te família acollidora. Sigues voluntari/a dels Dies d'Acollida Prèvia.

Podeu demanar la butlleta d'inscripció a la Delegació de Joventut: c/ Riva-denyra 6, 08002 Barcelona, tel. 934 121 551. També us podeu inscriure via mail a: www.delejovebcn.com. Heu de rebre una confirmació via mail que us garanteixi la inscripció.

Delegació de Pastoral de Joventut

ra beatificació d'aquesta fundadora catalana.

Pessebre barroc a la basílica de la Mercè. Mn. Jordi Farrè i Muro, rector de la Basílica de la Mare de Déu de la Mercè i Sant Miquel Arcàngel de Barcelona, ha beneït un pessebre d'estil barroc que es pot visitar cada dia, de 10 a 13 h, i de 18 a 20 h, a la capella de Sant Iu de l'esmentada Basílica, fins al 2 de febrer.

CURSETS

Màster sobre cristianisme i judaisme. Títol: «Gnosticisme i Càbala» (60 ectes).

Organitzen: Universitat de Barcelona i Facultat de Teologia de Catalunya.

Adreçat a llicenciats i graduats en qualsevol titulació universitària.

Classes: dilluns i divendres, de 18 a 21 h (gener 2011-juny 2012).

Preinscripció fins al 9 de gener de 2011. Informació: www.teologia-catalunya.cat / www.ub.edu/filologia/giagrega/master_UB.

Fundació Joan Maragall. Organitza un curs sobre «Les idees religioses de Joan Maragall», coordinat per Pere Lluís Font, durant sis dimecres consecutius (del 12 de gener fins al 16 de febrer) de 19 a 21 h a l'Audi-

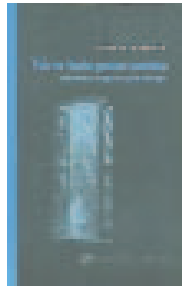
tori del c/ València 244, 1r. Aquest curs ha estat reconegut com a crèdit de lliure elecció per l'Institut Superior de Ciències Religioses de Barcelona (ISCREB). Cal inscripció prèvia. Informació: telèfon 934 880 888 o www.fundaciojoanmaragall.org.

EXERCICIS I RECESSOS

Novahumanitas. Sessió «Descobreix-te tu mateix». Dies 22-23 i 29-30 de gener. Dirigida per Mn. Josep Font. Lloc: c/ Àliga 12, baixos (M: Hostafranchs, Pl. Espanya). Informació i inscripcions: www.novahumanitas.org, tel. 616 164 006.

LLIBRES

Pensament i religió en Joan Maragall. Aquest és un llibre ben oportú per a llegir durant el present Any Maragall. L'autor és Ignasi Moreta, fundador, juntament amb Inês Castel-Bran-

co, d'editorial Fragmenta. Es titula *Ni et facis posar cendra. Pensament i religió en Joan Maragall* (Editorial Fragmenta, Barcelona 2010, 548 pàg.). Ignasi Moreta (Barcelona, 1980) és doctor en humanitats per la UPF i professor de la Facultat d'Humanitats d'aquesta mateixa universitat. Aquest llibre és la seva tesi doctoral, presentada el desembre de 2008 a la UPF amb el títol: «El pensament religiós de Joan Maragall». El llibre és una veritable biografia intel·lectual del gran poeta i pensador català.

PALABRA Y VIDA

La libertad religiosa y la paz

Con el comienzo del año civil, el día 1 de enero, en la fiesta de Santa María Madre de Dios, la Iglesia católica celebra la Jornada por la Paz, como indicando que esta ha de ser el objetivo de todos los esfuerzos que se lleven a cabo durante todo el año. Pablo VI instituyó esta jornada con el fin de «dedicar a los propósitos y a los pensamientos de paz una celebración especial el día primero del año civil», como dijo en el mensaje del año 1968. Y, ante todo, pide que los creyentes oren por la paz, pidan ese don al «Dios de la paz» y se comprometan a construir un mundo de paz.

Deseo subrayar dos iniciativas vinculadas a esta fecha. La primera es que el Papa publica cada año un mensaje, que es ampliamente divulgado y que es entregado a los jefes de Estado y a los dirigentes de los diversos gobiernos. Estos mensajes son de una gran riqueza y constituyen una verdadera actualización de la doctrina social de la Iglesia en relación con los problemas de la paz.

La segunda iniciativa es que el 1 de enero y la Jornada por la Paz es como el día propio de una institución nacida del Concilio Vaticano II y conducida por seglares, que está constituida en casi todas las diócesis del mundo, y por supuesto también en la nuestra. Me refiero a las

comisiones llamadas de Justicia y Paz, que son como el organismo de la Iglesia encargado del fomento de los derechos humanos, un aspecto de la misión de la Iglesia cuya importancia no se le oculta a cualquier observador de la realidad social actual.

La Jornada Mundial por la Paz, este año, se convoca con el lema «La libertad religiosa, vía para la paz». Este lema vincula la libertad religiosa y la causa de la paz y subraya que el respeto a la libertad religiosa es el camino para alcanzar el deseable y deseado bien de la paz.

La Declaración Universal de los Derechos Humanos establece un elenco de derechos fundamentales entre los cuales está el derecho a la libertad religiosa, en los términos en que lo hace el artículo 18 de la misma Declaración. Este derecho no se refiere sólo al culto y a las creencias personales en público o en privado, solo o asociado con otros. Alcanza también al ejercicio creativo de la fe y la vida religiosa, a su manifestación pública y a su difusión.

Se trata, por lo tanto, de un derecho que el Estado debe tutelar. También en este caso la respectiva autonomía entre Iglesia y Estado, que el Concilio Vaticano II sancionó, en especial en la constitución pastoral *Gaudium et Spes*, no

es deseable que lleve a la mutua ignorancia entre ambas instancias.

Es muy necesario distinguir entre lo que es la *laicidad del Estado* y lo que es *una sociedad laica*. No se puede ignorar que la laicidad del Estado está al servicio de una sociedad plural en el ámbito religioso. Por el contrario, una sociedad laica implicaría la negación social del hecho religioso o, al menos, del derecho a vivir la fe en sus dimensiones públicas, lo cual sería precisamente lo contrario a la laicidad del Estado.

La Iglesia no puede pretender imponer a otros su propia verdad. La relevancia social y pública de la fe cristiana ha de evitar una preeminencia de hegemonía cultural, que se daría si no se reconociera que la verdad se propone y no se impone. Pero ello no significa que la Iglesia no deba ofrecerla a la sociedad, con todo lo que significa realizar *el anuncio del Evangelio*.

La sociedad es, quiérase o no, un lugar de convergencia de múltiples influencias que actúan en los ciudadanos. Y todo ello ha de caber en la actuación de un Estado respetuoso con la libertad religiosa y, por ello mismo, constructor y promotor de la paz.

† **Lluís Martínez Sistach**
Cardenal arzobispo de Barcelona